

Frazémy a víceslovné jednotky¹

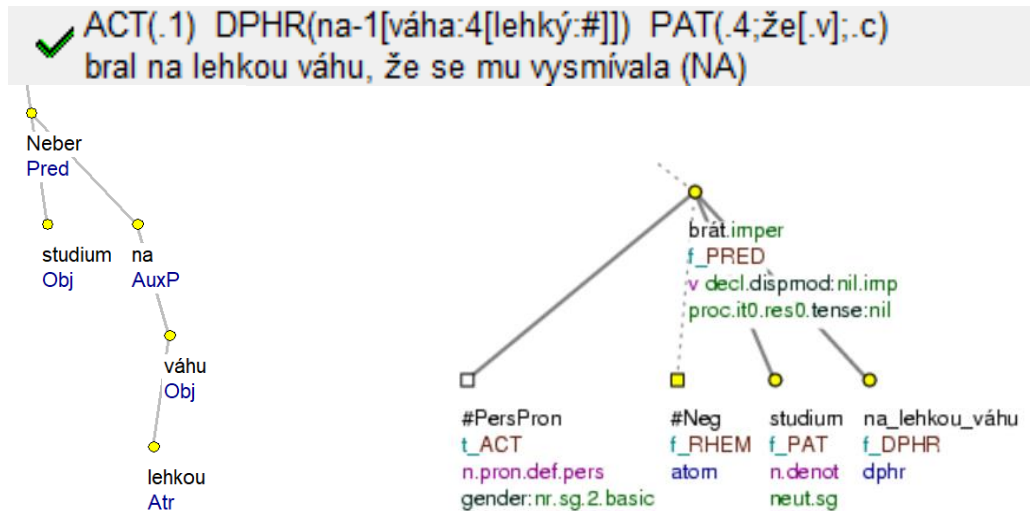
1. Slovesné frazémy

= kořenem frazému je sloveso (*má kliku; běhá (komu) mráz po zádech; brát (co) na lehkou váhu*)

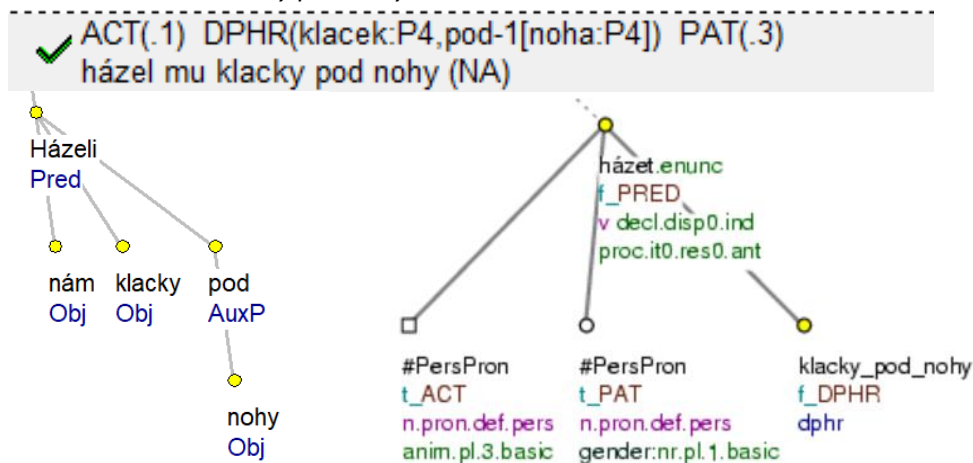
Na t-rovině je část frazému závislá na slovese reprezentována jedním uzlem, který má funktor DPHR. Ve valenčním rámci je povrchová struktura závislé části formálně zaznamenána (závislé uzly jsou uváděny v hranatých závorkách).

Na a-rovině je každá část frazému reprezentována samostatným uzlem. Závislá část frazému je strukturně rozebrána (tak aby odpovídala zápisu ve valenčním rámci). Uzly reprezentující autosémantická slova závislá na slovese mají afun Obj.

Př. 1: *Neber studium na lehkou váhu*

Př. 2: *Házeli nám klacky pod nohy*

2. Neslovesné frazémy

= kořenem frazému není pravidelně časované sloveso (*pro nic za nic, šitý na míru, čas od času, noc co noc, zuby nehty, stůj co stůj; chtě nechtě*)

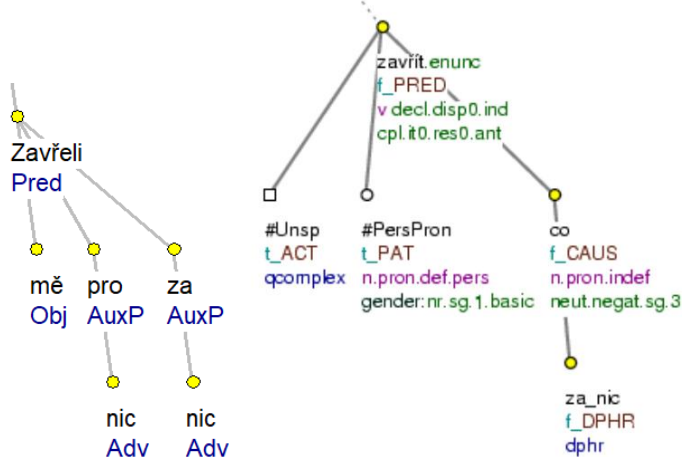
Na t-rovině je neslovesný frazém zachycen jako dva uzly. Rodič reprezentuje kořen frazému a má funktor podle pozice celého frazeologického spojení ve větě struktuře. Závislá část frazému je reprezentována jedním uzlem, který má funktor DPHR. Nelze-li jednoznačně podle syntaktických vztahů určit kořen frazému, považuje se za kořen ten výraz, který je **první** v povrchovém slovosledu.

1 o víceslovných částicích viz dokument *castice*.

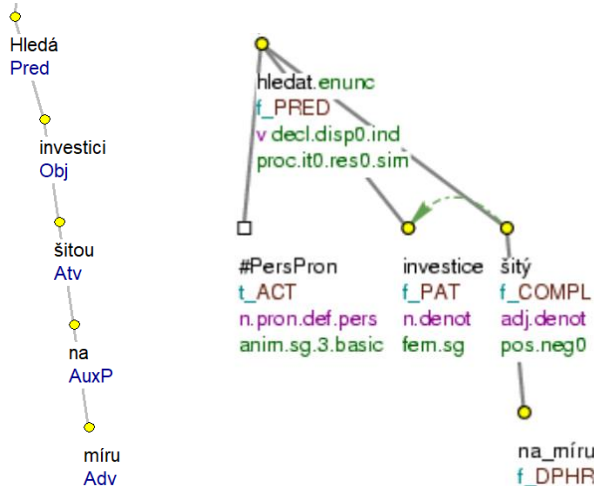
Na a-rovině se při zachycování frazémů se v maximální míře snažíme zachytit alespoň nějakou smysluplnou strukturu ((3), (4)).

V krajních případech (*chtě nechtě*, *noc co noc*, *čas od času*) volíme technické řešení: Kořenem sousloví je uzel slovosledně **poslední**. Kořen visí ve stromu na místě, které odpovídá pozici celého sousloví, a má afun, který odpovídá funkci sousloví. Ostatní uzly visí na kořenu s afunem AuxY (5).

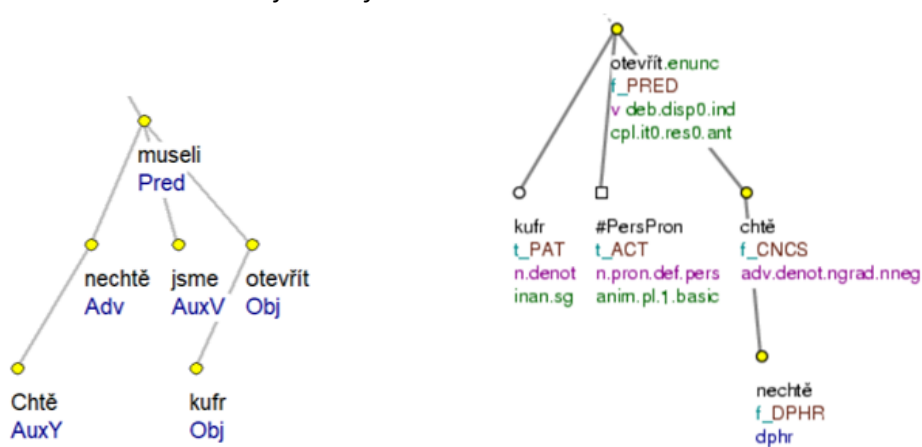
Př. 3: *Zavřeli mě pro nic za nic*

Př. 4: *Hledá investici šitou na míru*

Př. 5: *Chtě nechtě museli jsme kufr otevřít.*

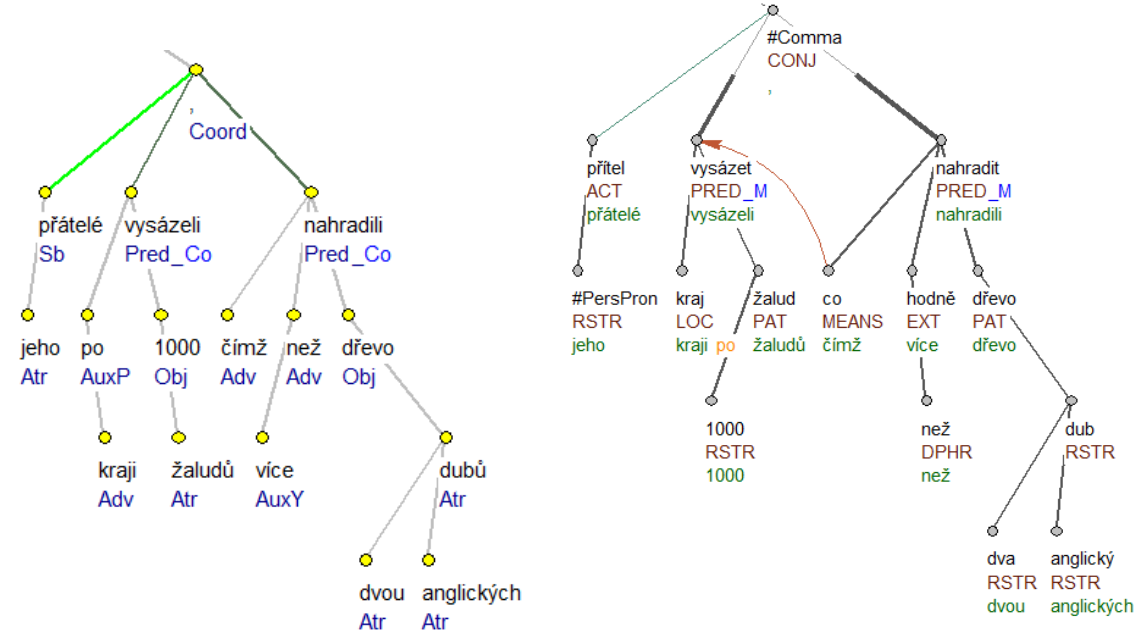

3. Další frazeologická a víceslovná spojení

Frazeologické *více než*

- zavěšujeme jako jiné víceslovné jednotky - tj. poslední člen *než* jako řídicí a *více.AuxY* na něj (6).

Př. 6: jeho přátelé po kraji vysázeli 1000 žaludů, čímž více než nahradili dřevo dvou anglických dubů

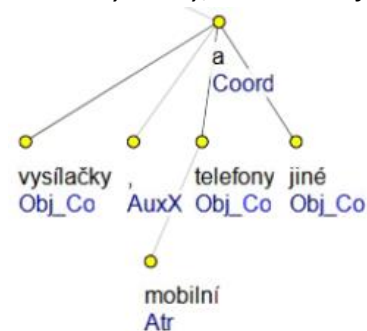

Nezkrácené výčtové výrazy (*a podobně, a tak podobně, a jiný, a tak dále*)

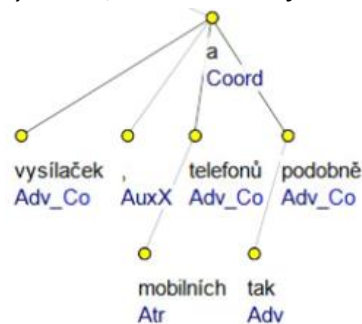
Na rozdíl od původního manuálu tyto výrazy v rozepsané podobě **nepovažujeme** za víceslovné jednotky a zaznamenáváme jejich syntaktickou strukturu, v zásadě mívají stejný afun jako ostatní členy koordinace (srov. př. 7), stejně analyzujeme i delší spojení s *tak* (afun Adv), srov. př. 8.

Pozor! Zkratka *atd., apod., aj.* je kořenem koordinační struktury s afunem **Coord** (! jinak než na t-rovině); (9).

Př. 7 ... vysílačky, mobilní telefony a jiné.

Př. 8 ... vysílaček, mobilních telefonů a tak podobně.

Př. 9: Tato čísla nezahrnují knihy, dopravu apod.

